

OBRED KAĐENJA U MISI

Marko Babić

Franjevačka teologija Makarska

UDK 264.061

Stručni članak

“Krist i Crkva izabrali su vidljive znakove kojima se služi sveta liturgija da označi nevidljive božanske stvarnosti” (SC 33). Među tim vidljivim liturgijskim znakovima kađenje zauzima počasno mjesto u dugotrajnoj istočnoj i zapadnoj crkvenoj predaji zbog vidljive znakovitosti uzdizanja k nebu i širenja ugodnih miomirisa kod izgaranja. Zbog tih osobina kađenje je općenito prihvaćeno skoro u svim drevnim religijama kao simboličko ispovijedanje vjere u božanstvo pred kojim se prinosio kâd.

Zbog opasnosti poganskog shvaćanja prvi su se kršćani ustručavali upotrebljavati kađenje tamjanom. Kad je nestala opasnost da se taj obred shvati u poganskom značenju, kađenje je uvedeno i u bogoslužje. Pritom se pozivalo na Ps 141,2 (“Nek mi se uzdigne molitva kao kâd pred lice tvoje”) i Otk 3-4 (“Anđeo pristupi i sa zlatnom kadionicom stane na žrtvenik. Dano mu je mnogo kâda da ga s molitvama svih svetih prinese na zlatni žrtvenik pred prijestoljem. I vinu se dim kadni s molitvama svetih iz ruke anđelove pred lice Božje”).

U novije vrijeme mnogi su svećenici kađenje sveli na minimum ili pak potpuno isključili iz bogoslužja. Vjerojatno se radi o nepoznavanju smisla i značenja toga obreda i nedovoljne upućenosti u današnje odredbe o načinu izvođenja obreda kađenja u misi i drugim

oblicima kršćanskog bogoslužja. Zbog toga ćemo ovdje pokušati iznijeti kratak pregled obreda kađenja u misi i drugim oblicima bogoslužja prema uputama službenih liturgijskih knjiga. Oni koji žele detaljnije upoznati liturgijske odredbe o tome, neka pročitaju: *Biskupski ceremonijal*, br. 84-98 i *Opća uredba Rimskog misala*, br. 235-236.

OSNOVNA PRAVILA KOD KAĐENJA

U svim ophodima (procesijama) u kojima se nosi kadionik s tamjanom, *kadioničar ide na čelu*. To se čini bilo da se radi o ulaznom ophodu za misu, Tjelovskom ophodu ili u ophodu prije naviještanja evanđelja.

Držanje kadionika — Kadioničar nosi kadionicu u desnoj ruci tako da palcom uvijek može podignuti lanac koji je spojen s poklopcem kadionice. Kadionica treba biti uvijek malo otvorena osim za vrijeme samoga kađenja kada treba biti zatvorena.

Stavljanje tamjana u kadionik — Kadioničar podigne kadionik da predvoditelj može lako staviti tamjan iz lađice koju kadioničar drži u lijevoj ruci ili je preda drugom poslužitelju.

Kađenje — Kađenje se izvodi tako da se lijeva ruka u kojoj je vrh kadionika drži na prsima a desnom se prihvati lanac malko iznad poklopca kadionika. Pri svakom zamahu dobro je da se čuje zvon proizveden udarcem kadionice u lanac. Prije svakoga kađenja — izuzevši kađenje darova na misnom prikazanju — bilo da se radi o osobama ili stvarima, treba se nakloniti osobi ili predmetu koji se kadi. Naklon čini onaj koji kadi i onaj koji ga u tom obredu eventualno prati.

S tri zamašaja kadionikom kade se: a) *Kristovi simboli*: Presveti Sakrament, križ ili svečano izložena slika Gospodinova, prikazni darovi na misi, evanđelistar, uskrсна svijeća; b) *Počasne osobe*: biskup ili predvoditelj bogoslužja, državni poglavar ili predstavnik vlasti koji službeno sudjeluje u bogoslužju, narod, kor, pokojnikovo tijelo.

S dva zamašaja kadionikom kade se relikvije ili likovi svetaca izloženi javnom štovanju.

S *jednim* zamahom kadi se oltar kad se obilazi. Usput pripomenimo da su stari ceremonijali određivali da se koraci kod obilaska olatara za vrijeme kađenja usklade sa zamasima kadionikom tako da se odvijaju istovremeno.

KADENJE U MISI

Kaditi se može na svakoj misi. Ukratko ćemo upozoriti na praktične momente u pojedinim dijelovima i samo napomenuti o kađenju za vrijeme slavljenja bogoslužja časova.

Za vrijeme ulaznog ophoda

Svećenik predvoditelj triput uzima žličicom tamjan iz ladice i stavlja u kadionik prije polaska ophodne povorke. Nakon toga blagoslovi ga znakom križa ne govoreći pri tom ništa.

Na početku mise — Kad povorka stigne k oltaru, svećenik-predvoditelj, nakon što je poljubio oltar, uzima kadionik od đakona ili poslužnika i kadi oltar bez prethodnog naklona obilazeći ga suprotno kretanju kazaljke na satu. Ako je oltar uza zid, kadi najprije desnu pa zatim lijevu stranu. Križ koji se nalazi iza olatara kadi se kad se prolazi ispred njega. Jedan ili dvojica poslužnika prate svećenika dok kadi oltar i, ako je to potrebno, pridržavaju mu skute liturgijske odjeće da se ne zaprljaju. Nakon kađenja olatara na početku mise nema kađenja osobâ nego proslijede drugi misni obredi.

Za vrijeme naviještanja evanđelja

Kad počne pjevanje usklika "Aleluja" i popratnog retka kadioničar pristupa svećeniku da stavi tamjan u kadionik kojim će navjestitelj evanđelja okaditi evanđelistar tri puta po dva zamašaja: na sredini, lijevo i desno. Kadioničar odnese kadionik u sakristiju nakon što je naviješten evanđeoski odlomak. Napomenimo usput da je najstarija posvjedočena upotreba kâda u kršćanskoj liturgiji upravo kađenje knjige evanđelja kao znak vjere u prisutnost Gospodinovu u evanđeoskoj riječi.

Kađenje prikaznih darova

Nakon što svećenik postavi darove kruha i vina na oltar uz odgovarajuće popratne obrasce, pristupi mu kadioničar i poslužnik s tamjanom. Svećenik stavi tamjan u kadionik, uzme kadionik i kâdi darove na oltaru bez prethodnog naklona. Darove kâdi s 3 x 2 zamaha (na sredini, lijevo pa desno).

Kađenje u znaku križa i krugova nad darovima — koje je bilo znak odvajanja prikazanih darova od profanosti — više se ne spominje u liturgijskim knjigama. Nakon što je svećenik pokadio darove na oltaru, nastavlja kaditi oltar obilazeći ga u pravcu suprotnom od kretanja kazaljke na satu. Križ kâdi kad prolazi ispred njega. Nakon obilaska oltara preda kadionik đakonu ili drugom poslužniku da bi se pokadili svećenik, koncelebranti i narod. Prije svakoga kađenja kadioničar se nakloni osobi koju kadi. Tek nakon kađenja naroda svećenik moli darovnu molitvu. U tom duhu je odredba Biskupskog ceremonijala br.98: “Biskup neka ne izgovara poticaje ili molitve koje trebaju svi čuti dok se ne dovrši kađenje.”

Kađenje kod podizanja hostije i kaleža nakon posvete

Đakon ili kadioničar stavi tamjan u kadionik za vrijeme pjevanja “Svet”. Klečeći na stubama oltara ili prezbiterija, kâdi s 3 x 2 zamašaja kad svećenik pokaže zajednici hostiju nakon riječi posvete. Isto se ponovi i kod kaleža. Nakon toga kadioničar obično odnese kadionicu u sakristiju, iako bi se moglo razmišljati da li bi bilo prikladnije da ostane uz oltar do kraja euharistijske molitve (kanona).

Kađenje za vrijeme molitve Časoslova

Kad se svečano mole *jutarnja i večernja*, može se kaditi oltar, predvoditelj i narod za vrijeme dok se pjevaju evanđeoski kantici “Blagoslovljen” i “Veliča”. Kâdi se na način kao i za vrijeme prikazanja na misi, naravno bez kađenja euharistijskih darova.